

LEMIRE, Jules (Berkijn 23 april 1853 – Hazebroek 7 maart 1928).

Werd in 1893 gekozen tot volksvertegenwoordiger van het Noorderdepartement en bleef dit tot aan zijn dood. Vanaf 1914 was Lemire ook burgemeester van Hazebroek. Om zijn linkse denkbeelden en zijn Vlaamse actie werd hij in 1914 door zijn b.s.schop gesuspendeerd, maar weldra op verzoek van paus Benedictus XV in ere hersteld.

Lemire was een der merkwaardigste figuren in Frans-Vlaanderen in het eerste kwart van de 20ste eeuw. In 1891 publiceerde hij een lijvig werk over *Abbé Dehaene et la Flandre*, dat bijgedragen heeft tot de Vlaamse bewustwording van een aantal Frans-Vlaamse intellectuelen (onder meer Jean-Marie Gantois). Alhoewel Lemires familie 'Vlaams'sprekend was, werd hij door twee tantes in het Frans opgevoed. Pas in zijn studententijd, op 20-jarige leeftijd, begon hij aan de studie van het Nederlands. Weldra beheerste hij de taal zeer goed en dat leverde hem later trouwens heel wat electoraal succes op.

Lemire was van 1889 af actief lid en medewerker van het **Comité flamand de France** en stichtte ook een eigen blad, *Le Cri des Flandres*, waarin steeds in het Nederlands gestelde artikeltjes verschenen, onder meer van zijn hand. Hij was lezer van Guido

Gezelles Rond den Heerd en knoopte in 1892 betrekkingen aan met deze Vlaamse dichter. Hij was de stichter van het Collège des Flandres en het Collège Saint-Jacques te Hazebroek, alsmede van het Museum voor Vlaamse folklore en het Syndicat agricole (1893) in diezelfde stad. Onder invloed van onder meer de Engelse kardinaal Manning en van Dehaene was hij, ofschoon republikeinsgezind, een tegenstander van de Franse centralistische politiek. Uit al zijn redevoeringen en geschriften blijkt ook zijn gehechtheid aan de lokale vrijheden, de tradities en de taal van de regio. Meer dan eens heeft hij in het Franse parlement gepleit voor het behoud en het onderwijs van de streektalen, in het bijzonder van het Nederlands. Bekend zijn onder meer zijn geruchtmakend pleidooi voor de Nederlandse taal op 18 februari 1902 en zijn interpellaties van 11 maart 1910 en 11 december 1921.

Van Lemires activiteit op sociaal-politiek terrein dient vooral te worden vermeld dat hij de stichter was van het Werk der Volkstuinen (*La Ligue du Coin de Terre et des Jardins ouvriers*). Dit initiatief vond navolging in vele landen en ook bij ons (Werk van den Akker). Lemire was trouwens stichtersvoorzitter van de *Fédération internationale de la Ligue du Coin de Terre et du Foyer et des Jardins ouvriers*. Reeds in 1880 had hij de idee van de Volkstuinen gelanceerd. Hij wenste de fabrieksarbeiders een meer menswaardig en gezonder bestaan te geven. Op 14 april 1929 kreeg hij een standbeeld te Hazebroek met op de achterzijde een Nederlandse tekst.

WERKEN: *De Londres à Melbourne*, 1889; – *D'Irlande en Australie*, 1890; – *L'Abbé Dehaene et la Flandre*, 1891; – *Le Cardinal Manning et son action sociale*, 1893; – 'Vlaamsche hoekjes van Tisje Tasje', in *Le Cri des Flandres* (1910-1922).

LITERATUUR: G. Lancry, *Le Terrianisme* (Préface de J. Lemire), 1899; – J. Robert en G. Remy, *L'Abbé Lemire*, 1929; – C. Droulers, *Chemin faisant avec l'Abbé Lemire*, 1929; – G. Favereau (= J.M. Gantois), 'Lemire tel qu'il fut', in *Notre Flandre*, reeks 2, nr. 4 (1954); – J. Declercq, 'Grote Frans-Vlamingen. Priester Lemire', in *Ons Erfdeel*, jg. 7, nr. 1 (januari 1963), p. 54-59; – L. Delaforterie, 'Priester Daens buiten Vlaanderen', in *Ons Erfdeel*, jg. 10, nr. 4 (juni 1967), p. 94-99; – J.-M. Mayeur, *Un prêtre démocrate. L'Abbé Lemire 1853-1928*, 1968; – L. Verbeke, *Vlaanderen in Frankrijk: taalstrijd en Vlaamse Beweging in Frans- en Zuid-Frankrijk*, 1970; – M. Nuyttens, *Camille Looten (1855-1942), priester, wetenschapsman, Frans-Vlaams regionalist*, 1981; – id., 'Priester-Volksvertegenwoordiger Lemire (1853-1928) en het regionalisme', in *De Franse Nederlanden* (1982), p. 10-32; – C. Moeyaert, 'De schrijftaal van de Westhoek in Frankrijk: Vlaamse hoekjes van Tisje Tasje door J. Lemire en C. Looten (*Le Cri des Flandres*, 1910-1922)', in *De Franse Nederlanden* (1984), p. 191-219; – A. Lowyck, *Nederlandstalige schrijvers in Hazebroek*, 1991; – D. Moeyaert, 'Lemire, Jules August', in *NBW*, XIV, 1992; – *Centenaire de l'élection de l'abbé Lemire à la députation*, 1993.

LUC VERBEKE*